

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ตลอดระยะเวลา 65 ปี นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การเมืองไทยได้ประสบปัญหาในเรื่องของความไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของรัฐธรรมนูญ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น หรือเรื่องระบบพรรคการเมืองที่ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น ดังนั้น การปฏิรูปการเมือง (political reform) หรือ การแก้ไขปัญหการเมืองทั้งระบบ จึงจำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปรับปรุงกลไกระบบการเมืองของประเทศและเพื่อที่จะพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น

ประเด็นการปฏิรูปการเมืองได้มีการกล่าวถึงกันอย่างมากในสังคมไทย โดยเฉพาะในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา เริ่มตั้งแต่การเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีต้องผ่านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สืบเนื่องมาจนกระทั่งถึงเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ต่อมาในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ก็ได้มีการพูดถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญ 25 ประเด็น โดยการเสนอของคณะกรรมการการศึกษาวิสามัญศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญที่มี นายชุมพล ศิลปอาชา จากพรรคชาติไทยเป็นประธาน แต่ไม่ได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกวุฒิสภาในขณะนั้น จนกระทั่งเกิดการเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญจากแรงกดดันนอกระบบรัฐสภาที่ได้มีการขยายวงออกไปอย่างกว้างขวาง รัฐบาลจึงตั้งคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คพป.) ขึ้น โดยมี ศ. น.พ. ประเวศ วะสี เป็นประธานและได้มีการศึกษาถึงวิธีการ และแนวทางในการพัฒนาระบบการเมือง และตีพิมพ์เป็นเอกสารออกมามากมาย แต่ก็ยังไม่มี การดำเนินการใดๆ จนกระทั่งมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร และเมื่อถึงสมัยรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ก็ได้มีบรรจุนโยบายปฏิรูปการเมืองลงในนโยบายของรัฐบาล ในหัวข้อนโยบายการเมืองและการบริหารว่า จะสนับสนุนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 211 โดยยึดตามแนวทางของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย รวมทั้งให้มีการจัดทำแผนพัฒนาการเมือง โดยจะดำเนินการปฏิรูปการเมือง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน และตรวจสอบทางการเมือง อย่างไรก็ตามแม้นโยบายจะกำหนดออกมาค่อนข้างชัดเจน แต่ก็ยังมีข้อถกเถียงกันในวงการศึกษา

การ และพรรคร่วมรัฐบาลว่าการปฏิรูปการเมืองนั้น จำเป็นจะต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 211 หรือไม่ หรือเป็นการสมควรหรือไม่ที่จะให้มีแก้ไขรัฐธรรมนูญตามแนวทางของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตยโดยมีการแสดงประชามติในขั้นสุดท้ายของการร่างรัฐธรรมนูญนั้น รวมทั้งยังไม่มีแนวคิดที่เป็นข้อสรุปว่าจะแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 211 อย่างไร และจะปฏิรูปการเมืองกันอย่างไรบ้างในเวลาต่อมารัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา ก็ได้ตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.) ขึ้น โดยมีนายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธาน เพื่อดำเนินการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 211 รวมทั้งวางแผนการพัฒนาการเมืองตามที่ระบุไว้ในนโยบายของรัฐบาลต่อไป

การกำหนดนโยบายปฏิรูปการเมืองดังกล่าวนี้ ถือเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นนโยบายที่เกิดขึ้นจากหลาย ๆ ส่วนของสังคมด้วยกัน กล่าวคือ ทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคประชาสังคมเพราะตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นต้นมา ระบบการเมืองยังไม่เปิดกว้างสำหรับประชาชนทั่วไปที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง จะมีก็เพียงเหตุการณ์เดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 และเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 ที่แสดงให้เห็นถึงการขยายตัวในความต้องการที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง และพยายามที่จะแก้ไขปัญหารบบการเมืองของประชาชน

การเรียกร้องให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญอันนำไปสู่การเรียกร้องของภาคประชาสังคมให้มีการปฏิรูปการเมือง ในสมัยของรัฐบาลนายชวน จนถึงรัฐบาลนายบรรหารนี้ แสดงให้เห็นว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยต้องการที่จะพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความชอบธรรม และมีประสิทธิภาพ แต่เสื่อมศรัทธาในคุณภาพของนักการเมือง พรรคการเมือง และความเป็นตัวแทนประชาชนของสถาบันหลักทางการเมือง รวมทั้งระบบการเมืองด้วย โดยมีกลุ่ม องค์กร ที่ได้แสดงบทบาทในการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองอย่างชัดเจนหลายองค์กรด้วยกัน อาทิ คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย(ครป.) สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย(สนนท.) สมาพันธ์ประชาธิปไตย ฯลฯ ซึ่งได้ผลักดันรัฐบาลให้มีการกำหนดนโยบายปฏิรูปการเมืองขึ้น ทั้งในรูปของการจัดประชุมสัมมนา การออกแถลงการณ์ การชุมนุมประท้วง การจัดเวทีอภิปราย และการใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อผ่านความคิดเพื่อระดมพลังมวลชน ให้เกิดความต้องการในการปฏิรูปการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนเสนอแนวความคิดในการปฏิรูปการเมืองของแต่ละกลุ่มตน ไปยังผู้มีอำนาจทางการเมือง เป็นต้น

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าเป็นการเรียกร้องและผลักดันให้มีการปฏิรูปการเมืองโดยการดำเนินงานทางการเมืองของกลุ่มพลังประชาธิปไตยต่างๆ ในฐานะที่เป็นส่วนนำของภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่นอกโครงสร้างอำนาจในสังคมการเมืองแบบเก่าที่การดำเนินงานทางการเมืองจะกระจุกตัวหรือผูกขาดอยู่แต่ในส่วนของภาครัฐ อันประกอบไปด้วยรัฐบาล ระบบราชการหรือพรรคการเมือง นอกจากนี้แล้ว การเรียกร้องยังแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของพลังที่อยู่นอกกระบวนการรัฐสภา (extra-parliamentary forces) ที่มีสมรรถนะของตนเองในระดับหนึ่ง คือ มีความตื่นตัวและสามารถระดมพลังซึ่งกันและกัน เพื่อทำการผลักดันข้อเรียกร้องและแนวความคิดการปฏิรูปการเมืองของแต่ละกลุ่มไปยังผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการขยายบทบาททางการเมืองของประชาชนให้ออกไปจากรูปแบบที่จำกัดอยู่แค่เรื่องการเลือกตั้ง ไปสู่บทบาททางการเมืองในรูปแบบอื่นๆ มากขึ้น

ดังนั้น จึงสมควรที่จะทำการสำรวจเพื่อสร้างความเข้าใจแบบใหม่ในเรื่องประชาสังคมหรือบทบาทของประชาชน ซึ่งสามารถจะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมและการเมืองที่กำลังอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านไปสู่ “การเมืองแบบใหม่” (the new/post modern politics) ที่มีความเป็นสาธารณะ และให้ประชาชนมีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น

คำถามการวิจัย

การรวมตัวกัน และการดำเนินงานทางการเมืองของกลุ่มพลังประชาธิปไตย ในการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองนั้นเป็นไปในลักษณะใด และส่งผลต่อการตัดสินใจกำหนดนโยบายปฏิรูปการเมืองของรัฐบาลได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะ และบทบาทของกลุ่มพลังประชาธิปไตยในการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง ในช่วงปี พ.ศ. 2536 - 2538
2. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการผลักดันของกลุ่มพลังประชาธิปไตย และผลที่เกิดขึ้นต่อการตัดสินใจรับเอาข้อเรียกร้องในการปฏิรูปการเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาล

สมมติฐานของการวิจัย

กลุ่มพลังประชาธิปไตยแสดงบทบาทโดยการระดมพลังมวลชน และสร้างจิตสำนึกร่วมของสังคม เพื่อให้รัฐเห็นความสำคัญของปัญหาปฏิรูปการเมือง และใช้วิธีการกดดันทางการเมือง เพื่อให้การจัดทำนโยบายสอดคล้องกับความเห็นของกลุ่ม และให้มีการประกาศเป็นนโยบายของรัฐบาลในที่สุด

นิยามศัพท์ในการวิจัย

1. บทบาททางการเมือง หมายถึง การดำเนินงานทางการเมืองของกลุ่มพลังประชาธิปไตยด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ประเด็นการปฏิรูปทางการเมืองเป็นที่น่าสนใจ และยอมรับของสาธารณชน และผู้มีอำนาจทางการเมือง
2. กลุ่มพลังประชาธิปไตย หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันในรูปของกลุ่ม ชมรม สมาคม สมาพันธ์ สโมสรหรือรูปอื่นๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งแสดงบทบาทต่อสาธารณะในการสนับสนุนและผลักดันการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ตลอดจนการปฏิรูปการเมือง
3. การระดมพลังมวลชน หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม และให้ประชาชนเข้าร่วมสนับสนุนความคิดของกลุ่ม หรือองค์กรต่าง ๆ โดยใช้วิธีการจูงใจและการระดมความเห็นพ้อง

4. ประชาสังคม หมายถึง ส่วนของสังคมที่อยู่นอกภาครัฐ ซึ่งเป็นเวทีของปัจเจกชน พลเมือง หรือกลุ่มทางสังคม หรือองค์กรต่าง ๆ ที่สนใจในกิจกรรมสาธารณะ และปัญหาของสังคม การเมือง และรวมถึงกิจกรรมทางสังคมและการเมืองที่องค์กร และบุคคลเหล่านี้ดำเนินการ ทั้งนี้โดยไม่รวมพรรคการเมือง เนื่องจากเป็นองค์กรที่ดำเนินการทางการเมืองโดยปกติอยู่แล้ว

5. นโยบายปฏิรูปการเมือง หมายถึง นโยบายที่รัฐบาล นายบริหาร ศิลปอาชา ได้ กำหนด และแถลงต่อรัฐสภาว่าจะดำเนินการพัฒนาสถาบันการเมืองและจัดทำแผนพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 211 ทั้งนี้โดยคำนึงถึงข้อเสนอของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นสำคัญ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2538: 3-4)

6. จิตสำนึกทางการเมือง หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการเมือง และเห็นถึงความสำคัญของบทบาทของตนเอง และรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลง

7. การกดดันทางการเมือง หมายถึง การทำให้รัฐเป็นเป้าหมายของการแสดงความรับผิดชอบต่อการมีบทบาทในการปฏิรูปการเมือง ซึ่งอาจเป็นการตั้งคำถามต่อรัฐ และนำไปสู่การสร้างอิทธิพลทางความคิด

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากได้มีการเรียกร้องให้รัฐบาลตัดสินใจในประเด็นการปฏิรูปทางการเมือง มาตั้งแต่ในสมัยรัฐบาลนายชวน หลีกภัย จนกระทั่งได้ผ่านขั้นตอนการตัดสินใจบรรจุเรื่องการปฏิรูปการเมืองลงในนโยบายของรัฐบาล นายบริหาร ศิลปอาชา เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2538 รวมทั้งมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 118/2538 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2538 แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการเมือง (คปก.) ขึ้นเพื่อทำการศึกษาแนวทางแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 211 อันเป็นแนวทางนำไปสู่การยกร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ (สยามจดหมายเหตุ, ปีที่ 20 ฉบับที่ 32: 876) ดังนั้น ขอบเขตในการวิจัย บทบาทของกลุ่มพลังประชาธิปไตย จึงจำกัดอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2536 - 2538 ซึ่งถือได้ว่าการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองได้บรรลุไปขั้นหนึ่งแล้ว

สำหรับกลุ่มพลังประชาธิปไตยนั้น จะทำการวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มเท่าที่ปรากฏว่าเป็นแกนนำ โดยพิจารณาจากกลุ่ม/องค์กร ที่มีบทบาทอย่างต่อเนื่องในการดำเนินการเรียกร้อง และผลักดันให้เกิดการตัดสินใจกำหนดนโยบายปฏิรูปการเมืองของรัฐบาล

กรอบในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์บทบาทของกลุ่มพลังประชาธิปไตยในการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองนั้น จะทำการพิจารณาในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ

1. ศึกษาภาพรวมการเกิดขึ้นของประชาสังคม เพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงเวทีของการเมืองในลักษณะที่สาธารณชนหรือสังคมโดยส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคมการเมือง โดยจะศึกษาว่ามีบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรใดบ้างที่มีบทบาทในการเรียกร้อง และผลักดันให้มีการปฏิรูปการเมืองขึ้น ดังนั้น จึงนำเอาแนวคิดเรื่องประชาสังคม มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยจะทำการพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ปัจเจกบุคคลที่มีเสรีภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมการเมือง
 - 1.2 กลุ่มทางสังคม และองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นอิสระจากอำนาจรัฐ และพรรคการเมือง
 - 1.3 ลักษณะความร่วมมือกันอย่างเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล และองค์กรเอกชน
 - 1.4 ลักษณะความสัมพันธ์ที่ปัจเจกบุคคล และองค์กรเอกชนมีต่อรัฐ
- ข้อมูลในส่วนนี้จะได้มาจากการสัมภาษณ์ ชาวจากหนังสือพิมพ์ และบทความวิจารณ์ต่างๆ

2. การจัดองค์กร และการสร้างเครือข่ายของกลุ่ม

ในส่วนนี้จะทำการศึกษาเจาะลึกลงมาในระดับของกลุ่มหรือองค์กร ที่ปรากฏว่าเป็นส่วนนำของภาคประชาสังคมในการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองว่ามีการจัดองค์กรของกลุ่ม และมีการกระทำร่วมกันกับปัจเจกบุคคล กลุ่ม และองค์กรต่างๆ ที่เป็นเครือข่ายอย่างไร

2.1 ลักษณะการจัดองค์กรของกลุ่ม เพื่อศึกษาว่ากลุ่มพลังประชาธิปไตยที่เป็นแกนนำในการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองนั้น ส่วนใหญ่แล้วมีลักษณะการจัดองค์กรของกลุ่มอย่างไร มีลักษณะเป็นทางการเชกเช่นกลุ่มกดดันทางการในประเภทองค์กร หรือสถาบันหรือไม่อย่างไร ความเป็นทางการในความหมายนี้ ไม่ได้พิจารณาในเชิงกฎหมาย แต่หมายถึง มีการจัดตั้งอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงต้องนำเอา แนวคิดการจัดองค์กรของกลุ่มกดดัน มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยจะทำการพิจารณาในประเด็น ดังนี้ คือ

- โครงสร้างการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กร
- อุดมการณ์ หรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- ภาวะผู้นำของกลุ่ม
- ทรัพยากรภายในของกลุ่ม
- กฎระเบียบ โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่ม

2.2 ลักษณะการสร้างเครือข่าย เนื่องจากในการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองนั้นอาจเป็นการกระทำร่วมกันของปัจเจกบุคคล และองค์กรต่าง ๆ หลายองค์กร ซึ่งต้องมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพื่อให้มีพลังในการผลักดัน ดังนั้น จึงต้องนำเอาแนวคิดเรื่องขบวนการทางสังคม มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยจะทำการพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ลักษณะการติดต่อสื่อสารกันระหว่างปัจเจกบุคคล และกลุ่มองค์กรต่างๆ
- ลักษณะความสัมพันธ์กันระหว่างปัจเจกบุคคล และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ

ข้อมูลในส่วนนี้จะได้จาก การสัมภาษณ์ผู้นำ และสมาชิกขององค์กรประชาธิปไตยทั้งที่เป็นแกนนำและที่เป็นเครือข่าย เอกสารขององค์กร ข่าว และบทความวิจารณ์ต่าง ๆ

3. วิเคราะห์วิธีดำเนินการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองของกลุ่มพลังประชาธิปไตย

เนื่องจากการผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองอันเป็นนโยบายที่เป็นการลดทอนอำนาจของ กลุ่มคนบางกลุ่ม นักการเมือง เป็นต้น ตลอดจนอาจมีบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปการเมือง ดังนั้น การวิเคราะห์การผลักดันนโยบายปฏิรูปการเมืองของกลุ่มพลังประชาธิปไตยจึงอาจพิจารณาได้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.1 วิธีการของกลุ่มกดดัน อันได้แก่ วิธีการที่ใช้ช่องทางที่เป็นสถาบันที่เป็นทางการ และอาศัยทรัพยากรของกลุ่ม ได้แก่ การลอบบี้ การเจรจาต่อรอง การประท้วง การเดินขบวน นัดหยุดงาน สร้างมติมหาชน ฯลฯ

3.2 วิธีการของขบวนการทางสังคม อันได้แก่ การระดมพลังมวลชน และทรัพยากรทางการเมือง การสร้างพันธมิตร การสร้างโอกาสทางการเมือง (โดยการระดมทรัพยากรทางการเมือง) การสร้างเครือข่ายทางสังคมและกรอบทางวัฒนธรรม

นอกจากนี้อาจใช้วิธีการของประชาสังคม อันได้แก่ คือ การสร้างจิตสำนึก การสร้างเครือข่ายประชาสังคม

ข้อมูลในส่วนนี้จะได้มาจาก การสัมภาษณ์, เอกสารขององค์กร, ข่าว และบทความวิจารณ์ต่าง ๆ

4. วิเคราะห์ขั้นตอนในกระบวนการกำหนดนโยบาย เพื่อที่จะวิเคราะห์ถึงขั้นตอนในกระบวนการกำหนดนโยบายปฏิรูปการเมือง ที่กลุ่มพลังประชาธิปไตยสามารถที่จะเข้าไปมีบทบาทในการผลักดันได้ ดังนั้น จึงต้องนำเอาแนวคิดเรื่องกระบวนการกำหนดนโยบายมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตการวิเคราะห์ตั้งแต่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง จนกระทั่งได้มีการบรรจุนโยบายปฏิรูปการเมืองลงในนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นการพิจารณาขั้นตอนการกำหนดนโยบายจึงเป็นเพียง 3 ขั้นตอนแรก ดังนี้ คือ

4.1 ขั้นตอนการระบุปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ความสำคัญกับการรับรู้ และการตีความในปัญหาต่าง ๆ ซึ่งจะเกี่ยวข้องถึงกระบวนการที่ว่าปัญหานั้นเข้าถึงมือรัฐบาลหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะพิจารณาได้จาก

- ขอบข่าย การรับรู้ และการให้นิยามของปัญหา
- การจัดกลุ่มของผู้ทำการเรียกร้อง
- การเข้าถึงผู้มีอำนาจในการตัดสินใจในนโยบาย
- ลักษณะโครงสร้างของกระบวนการกำหนดนโยบาย
- การไม่ตัดสินใจ และการคัดเลือกประเด็นปัญหาที่ปลอดภัยของรัฐบาล

4.2 ขั้นตอนการจัดทำข้อเสนอนโยบาย โดยจะทำการพิจารณาในประเด็นดังนี้

- การเสนอทางเลือกนโยบายต่าง ๆ
- การระดมเสียงสนับสนุนในข้อเสนอโยบาย
- การตั้งคณะกรรมการในการจัดทำข้อเสนอโยบาย

4.3 ขั้นตอนการประกาศเป็นนโยบาย โดยจะทำการพิจารณาในประเด็นดังนี้

- หลักเกณฑ์การตัดสินใจกำหนดนโยบายของรัฐบาล
- การเจรจาต่อรองเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายของรัฐบาล
- การระดมเสียงสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายของนโยบาย

ข้อมูลในส่วนนี้จะได้จาก การสัมภาษณ์ ชาว เอกสาร บทความ รายงานการประชุมรัฐสภา มติคณะรัฐมนตรี รายงานการประชุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการปฏิรูปการเมือง

5. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานทางการเมืองของกลุ่มพลังประชาธิปไตย ที่มีต่อการกำหนดนโยบายปฏิรูปการเมืองของรัฐบาล โดยจะทำการพิจารณาจากการเปรียบเทียบนโยบายของรัฐบาลที่ออกมาในเรื่องการปฏิรูปการเมือง กับข้อเสนอ หรือแผนงานการปฏิรูปการเมืองที่กลุ่มพลังประชาธิปไตยต่าง ๆ เสนอ เรียกร้องต่อรัฐบาล โดยจะทำการวิเคราะห์ตามแนวคิดเรื่องการวัดอำนาจและอิทธิพลของ Robert A. Dahl

ข้อมูลในส่วนนี้จะได้จาก การสัมภาษณ์ จากทั้งนักการเมือง คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเมือง และกลุ่มพลังประชาธิปไตย ชาว บทความวิจารณ์ รายงานการประชุมรัฐสภา ข้อเสนอ หรือกรอบข้อเสนอของกลุ่มพลังประชาธิปไตยต่าง ๆ

วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description) โดยอาศัยกรอบการวิเคราะห์ซึ่งอยู่บนฐานของแนวคิด และทฤษฎีข้างต้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จะทำการรวบรวมจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ควบคู่กันไป ดังนี้

1. การรวบรวมเอกสาร ซึ่งประกอบด้วย

1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Sources) เช่น บันทึกและรายงานการประชุมของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา มติคณะรัฐมนตรี เอกสารนโยบายของรัฐบาล เอกสาร และแผนงานของคณะกรรมการที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับปฏิรูปการเมือง ตลอดจนรายงานการประชุมและการสัมมนาของกลุ่มองค์กรที่เคลื่อนไหวในเรื่องการแก้ไขรัฐธรรมนูญ อันนำไปสู่การปฏิรูปการเมือง เป็นต้น

1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) เช่น รายงานการวิจัยบทความ ข่าว แถลงการณ์ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ จะเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) กล่าวคือ มีแนวคำถาม (guide line) ตามจุดประสงค์ที่ต้องการ โดยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information Interview) ซึ่งได้แก่ ผู้นำ บุคคลสำคัญ และกรรมการของกลุ่มพลังประชาธิปไตยต่าง ๆ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงลักษณะ และองค์ประกอบของกลุ่มพลัง
ประชาธิปไตยในช่วงเวลาที่ได้มีการผลักดันนโยบายการปฏิรูปทางการเมือง
2. ผลของการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึงบทบาททางการเมืองของกลุ่มพลังประชาธิปไตย
ในการเรียกร้องและผลักดันให้มีการปฏิรูปทางการเมือง
3. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทาง สำหรับการค้นคว้าวิจัยในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นใน
อนาคตเกี่ยวกับการผลักดันนโยบายทางการเมือง